

Socialförvaltningen
Tjänsteskrivelse till socialnämnden

Datum:
2024-05-07

Diarienummer:
SCN-2024-00199

Handläggare:
Benjamin Jiglund

Socialnämndens riktlinje för handläggning rörande bostadssociala insatser

Förslag till beslut

Socialnämnden beslutar

- att** anta styrdokumentet Socialnämndens riktlinje för handläggning av ärenden rörande bostadssociala insatser, Bilaga 1.

Ärendet

Riktlinjerna avser bostadssociala insatser. Av riktlinjerna framgår vilka olika bostadssociala insatser nämnden tillhandahåller och vilka behov insatserna är ämnade att täcka. Syftet med riktlinjerna är att vara ett stöd för handläggare och beslutsfattare i deras kontakter med enskilda, under utredning och beslutsfattande.

Beredning

Revideringen har gjorts av ansvarig chef på Boendeenheten i samverkan med medarbetare, ansvarig avdelningschef, strateg och kvalitetsutvecklare.

Föredragning

Revideringar har gjorts vad gäller de olika insatser som nämnden tillhandahåller beträffande bostad först och tillfälligt boende men även ändringar i terminologin avseende långsiktig boende, tidigare övergångsboende samt boendekedja, tidigare genomgångsboende i enlighet med Socialstyrelsens rekommendation. Nya tillägg till riktlinjerna är barnrättsperspektiv utifrån barnkonventionen samt öppenvårdsvårdsinsats om boendestöd via stödteamet i tillfälligt boende eller bostadssocialt kontrakt.

Långsiktiga boendeinsatser för våldsutsatta omhändertas inom ramen för Uppdrag 29 inom Mål och budget 2024 med plan för 2025-2026 samt Verksamhetsplan och budget 2024-2026 för Socialnämnden. Gruppen våldsutsatta har liksom alla andra målgrupper rätt till långsiktigt boende under förutsättning att kriterierna uppfylls.

Ekonomiska konsekvenser

Revideringen av riktlinjerna medför inga ekonomiska konsekvenser.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad 2024-04-29
- Bilaga 1, Socialnämndens riktlinje för handläggning av ärenden rörande bostadssociala insatser SCN-2024-00199-4

Socialförvaltningen

Tomas Odin
Förvaltningsdirektör

Normerande styrdokument

Beslutsfattare:
Socialnämnden

Dokumentansvarig:
Aleksander Opgenoorth, enhetschef

Datum:
2024-04-24

Diarienummer:
SCN-2024-00199

Riktlinje

för socialnämndens handläggning av ärenden rörande bostadssociala insatser enligt socialtjänstlagen (2001:453)

Policy

Riktlinje

Rutin

Vägledning

Innehåll

Inledning	3
Syfte.....	3
Omfattning	3
Bostadssociala insatser	3
Definitioner och begrepp	3
Lagbestämmelser och krav	4
Ansvar	4
Bistånd enligt socialtjänstlagen	4
Tillfälligt boende-Nödprovning.....	5
Vandrarhem och lägenhetshotell.....	5
Jourlägenhet.....	5
Beslut om bostadssociala insatser	5
Uppföljning av beslut om bostadssociala insatser	6
Bostadssociala kontrakt – Långsiktigt boende och Boendekedja.....	6
Långsiktigt boende.....	6
Boendekedja.....	6
Bostad först	7
Barnrättsperspektiv.....	7
Öppenvårdsinsats.....	7
Tillgänglighet.....	8
Uppföljning.....	8
Relaterade dokument.....	8

Inledning

Denna riktlinje har tagits fram som ett stöd vid handläggning och beslut för bostadssociala insatser enligt socialförvaltningens delegationsordning.

Syfte

Denna riktlinje syftar till att öka rättssäkerheten inom socialnämnden, att likrikta handläggningen och beskriva de vanligast förekommande bostadssociala insatserna. Riktlinjen har tagits fram för att ge stöd vid handläggning och beslutsfattande rörande bostadssociala insatser.

Omfattning

Riktlinjen ska användas av myndighetsutövande handläggare och chefer vid socialförvaltningens boendeenheter samt individutskott under handläggning och beslutsfattande av bostadssociala insatser enligt socialtjänstlagen (2001:453).

Bostadssociala insatser

Bostadssociala insatser kan beviljas med stöd av 4 kap 1 § socialtjänstlagen. För att bistånd ska kunna beviljas ska det finnas ett behov som inte den enskilde själv kan tillgodose eller få tillgodosett på annat sätt. Det innebär att bostadslöshet i allmänhet inte berättigar bistånd till boende. Bistånd för bostadssociala insatser kan beviljas till personer som fyllt 18 år.

Av rättspraxis framgår tydligt att det i första hand är den enskildes ansvar att ordna sitt boende. De situationer där socialtjänsten har en skyldighet att bevilja bistånd till boende är då den enskilde är helt bostadslös och har speciella svårigheter att på egen hand skaffa en bostad (RÅ 2004 ref 130 och RÅ 1990 ref 119). Enligt praxis kan speciella svårigheter exempelvis vara en kombination av psykisk ohälsa, missbruk, vräkningshistorik, social utsatthet och skulder.

Att det generellt är svårt att få tag på en bostad i Uppsala är i sig inget skäl till att få bistånd till bostad från socialtjänsten. Utgångspunkten är således att brister i den enskildes förmåga att anskaffa en bostad, inte bristen på bostäder, utreds och ligger till grund för rätten till bostadssocialt bistånd.

Definitioner och begrepp

Bostadssocialt kontrakt	Ett andrahandsboende genom socialtjänsten i hyresrätt eller i en av kommunen ägd bostad.
Tillfälligt boende	Ett bistånd för att tillgodose behovet av sovplats för natten för den som saknar möjlighet att ordna det på egen hand. Biståndet kan verkställas genom exempelvis plats i sovsal, rum på vandrarhem eller liknande.
Bostad först	Bostadssocial lägenhet med stöd via Uppsala Stadsmission utan krav på drogfrihet eller nykterhet.

Öppenvårdsinsats	Stöd till ett fungerande boende i tillfälligt boende eller bostadssocialt kontrakt.
Boendekedja	Utslussning från behandlingsplacering eller liknande.
Långsiktigt boende	Bostadssocial lägenhet i de fall där den enskilde har en omfattande egen problematik som medför att man inte kan tillgodose bostadsbehovet själv.

Lagbestämmelser och krav

- Socialtjänstlagen
- Förvaltningslagen
- Barnkonventionen
- Reglemente för kommunstyrelse och nämnder

All myndighetsutövning utgår från gällande lagstiftning. Till lagarna kan det finnas tillhörande förordningar och föreskrifter. För tolkning av lagtextens innehåll och betydelse kan förarbeten och rättspraxis vara ett stöd. Varje ärende ska dock föregås av en individuell prövning utifrån individens specifika behov.

Lagtext kan förändras och läsaren bör därför förvissa sig om att man har tillgång till den senaste lydelsen av lagtexten.

Allmänna råd utfärdas inom socialtjänstens område av Socialstyrelsen. De allmänna råden är inte bindande, men är generella rekommendationer om hur föreskrifter tillämpas. Allmänna råd anger hur man kan eller bör handla i ett visst ärende. Fastän de allmänna råden inte är bindande bör de följas om inte särskilda skäl föreligger.

Ansvar

Handläggare ansvarar för att beslutsfattaren har ett beslutsunderlag som följer riktlinjen och att beslut fattas enligt delegationsordning.

Bistånd enligt socialtjänstlagen

Av 4 kap 1 § socialtjänstlagen framgår att den enskilde genom biståndet ska tillförsäkras skälig levnadsnivå. Skälig levnadsnivå för insatsen bostadssociala insatser definieras som boende av viss minimistandard. Bedömningen av hur detta boende ska vara beskaffat och var det bör vara beläget, görs i det enskilda fallet med hänsyn tagen till de förhållanden under vilka den hjälpsökande lever och de resurser som finns i kommunen.

Vid bedömning huruvida ett boende i det enskilda fallet ska anses vara skäligt för den enskilde ska hänsyn tas till om boendet är tillfälligt eller om det är ett långsiktigt boende. Boendets varaktighet ska även ställas i relation till den enskildes egen förmåga att tillgodose sitt behov av bostad alternativt tillgodose sitt behov av bostad med stöd av annan.

Bistånd enligt socialtjänstlagen ska bidra till och främja den enskildes möjligheter att leva ett självständigt liv.

Som en del i att bli självständig ska bistånd till boende i vissa fall kunna ges till dem som inte har de särskilda svårigheter som avses i rättspraxis, men som beviljats

behandlings- och/eller placeringsinsatser av kommun eller annan myndighet där sådan överenskommelse finns.

Biståndet bedöms då vara en del i en boendekedja och avgörande för att den enskilde ska kunna få den stabilitet som behövs för att komma vidare mot ett självständigt liv.

Tillfälligt boende-Nödprövning

Vandrarhem och lägenhetshotell

Tillfälligt boende avser bistånd för att tillgodose behovet av sovplats för natten för den som saknar möjlighet att ordna det på egen hand. Biståndet kan beviljas efter en nödprövning och avser hjälp för en kortvarig vistelse på vandrarhem, i sovsal eller lägenhetshotell för den som bedöms klara av att bo utan stöd av personal. Kontinuerlig uppföljning och bedömning av rätten till fortsatt bistånd genomförs.

Alla möjligheter ska ha uttömts innan rätt till bistånd kan bli aktuellt. Det innebär att den enskilde i första hand hänvisas till sitt privata nätverk alternativt egna medel för att undvika en akut nödsituation. De situationer där socialtjänsten har en skyldighet att bevilja bistånd till tillfälligt boende är då den enskilde är helt bostadslös och inte har möjlighet att på något sätt ordna en sovplats för natten.

Jourlägenhet

Jourbostad kan för barnfamiljer vara en kortvarig insats för att slussas ut från utrednings-, vård- eller behandlingsinsatser och för att möjliggöra stödsatser i hemmet. Jourbostäder kan även nyttjas i andra särskilda fall om de bedöms lämpligare än annat tillfälligt boende.

Beslut om bostadssociala insatser

Bostadssociala insatser beviljas efter prövning av den enskildes behov och förutsättningar att själv ordna en bostad.

För att bevilja bistånd till bostadssociala insatser ska följande förutsättningar vara uppfyllda:

- att den enskilde är helt bostadslös
- att den enskilde har särskilda svårigheter att på egen hand eller med stöd av annan tillgodose sitt behov av boende
- att den enskilde har uttömt alla sina möjligheter till att ordna boende
- att den enskilde bedöms klara ett eget boende på den ordinarie bostadsmarknaden, eventuellt med hjälp av stöd från en annan enhet inom socialtjänsten eller från annan verksamhet

För den som har egen inkomst (arbetsinkomst, sjukpenning, etableringsersättning eller annat) och är skuldfri så ska den enskilde generellt ha omfattande svårigheter (intellektuella, kognitiva eller sociala svårigheter) och stark grund till varför det inte är skäligt att hänvisa den enskilde till att söka boende i grannkommunerna. Den enskildes egen önskan att till exempel bo i nära anslutning till familj, vänner eller sjukvården i Uppsala är inte skäl att beviljas bistånd till boende.

Att personen är språksvag, har låg inkomst och ett nedsatt fysiskt och psykiskt allmäntillstånd är generellt inte tillräckligt för att beviljas bistånd till bostadssocialt kontrakt. En utredning om bistånd till boende bör också påvisa om det finns någon i personens privata eller professionella nätverk som kan kompensera för att dennes funktionsförmåga är nedsatt.

Uppföljning av beslut om bostadssociala insatser

Tidsbegränsade beslut om bistånd till bostadssocialt kontrakt prövas utifrån aktuell situation. För att fortsatt bevilja bistånd till bostadssociala insatser ska följande förutsättningar vara uppfyllda:

- att den enskilde inte kan ordna situationen på egen hand trots att denne har försökt (alt. att den enskilde bedöms ha uttömt sina egna möjligheter att lösa sin boendesituation)
- att en bostadssocial insats är rätt insats för den enskilde
- att den enskilde bedöms klara ett eget boende, eventuellt med hjälp av stöd från en annan verksamhet
- att den enskilde deltar i en pågående förändringsprocess för att nå ett självständigt liv
- skälighetsbedömning kring andrahandsmarknaden
- att den enskilde riskerar bostadslöshet

Bostadssociala kontrakt – Långsiktigt boende och Boendekedja

Bostadssocialt kontrakt är ett tidsbegränsat andrahandsboende där kommunen hyr ut en bostad till en person som bedöms vara i behov av ett boende och inte bedöms kunna lösa sin situation på egen hand enligt ovan angivna kriterier. Hyrestiden är avhängig beslutstiden om bostadssocialt kontrakt, årliga uppföljningar av biståndet och löpande bedömningar om den fortsatta rätten till bistånd görs. Hyreslagstiftningen är tillämplig. Rätten till besittningsskydd avskrivs i enlighet med den av Hyresnämnden beviljade dispensen.

Långsiktigt boende

Långsiktigt boende beviljas när den enskildes svårigheter och behov är av den omfattningen att ett långsiktigt boende bedöms vara rätt insats. Utredningen har då påvisat att den enskilde inte bedöms kunna tillgodose sitt behov av en stadigvarande bostad inom de närmaste åren. Långsiktigt boende kan beviljas alla målgrupper som uppfyller kriterierna.

Boendekedja

Om den enskilde saknar boende inför utskrivning från hem för vård eller boende (HVB), familjehem, skyddat boende, stödboende eller kriminalvårdsanstalt och därför riskerar hemlöshet, kan den enskilde i vissa fall beviljas bistånd till boende under en begränsad period och som längst upp till fyra år. Detta under förutsättning att den enskilde bedöms klara ett eget boende och aktivt medverkar till att lösa sin boendesituation på egen hand. Biståndet ges för att den enskilde ska ha möjlighet att stabilisera sin situation och ges möjlighet att lösa sitt boende på egen hand.

Syftet med boendekedjan är att efter avslutad placering i familjehem, HVB, skyddat boende eller stödboende beviljas bistånd i form av bostadssocialt kontrakt som ett led till den enskilde att komma vidare till ett självständigt liv. Genom att under en begränsad period erhålla bistånd med boende efter exempelvis genomgången behandling eller avtjänat straff kan den enskilde understödjas i att vidmakthålla drogfrihet/nykterhet och att inte återfalla i kriminalitet. Det kan även gälla våldsutsatta som efter placering bedöms vara trygga i Uppsala.

Bostad först

Bostad först riktar sig till långvarigt hemlösa med psykisk- och/eller missbruksproblematik. Inom Bostad först tilldelas den enskilde först en bostad för att därefter i en trygg kontext arbeta vidare med övriga insatsbehov. Förutsättningar för att kunna beviljas insats Bostad först är:

- att den enskilde har psykisk – och/eller missbruksproblematik
- att den enskilde bedöms vara långvarigt hemlös, inte ha någon annan boendelösning och bedöms inte kunna anskaffa boende på annat sätt.
- att den enskilde bedöms vara motiverad till att bo i en egen lägenhet och genomföra en livsstilsförändring.
- att den enskilde vill ta emot stöd i boendet för att klara hyreslagstiftningens krav.

Insatsen bostad först är en specifik form av boende där stöd ingår. Detta stöd ges genom boendestödare från Uppsala Stadsmission. Stödet syftar till att hjälpa den enskilde att följa hyreslagstiftningen såsom att betala hyrorna i tid, vårda lägenheten och inte störa. Stödet är individuellt utformat och utgår ifrån individens behov och kan således också riktas mot exempelvis drogfrihet, brottsfrihet eller psykiskt välmående. Målgruppen för Bostad först är personer som vill uppnå en livsstilsförändring och är beredda att ta emot stöd för att klara det på såväl kort som lång sikt, där målet är kvarboende. Efter ett års skötsamt boende ska klienten kunna överta förstahandskontraktet på bostaden. Ansvariga handläggare på boendeenheten följer upp insatsen tillsammans med case manager på Uppsala Stadsmission.

Barnrättsperspektiv

Barnrättsperspektivet tas alltid i beaktan i enlighet med barnkonventionen utifrån att utredande handläggare tar ställning till hur beslutet kan komma att påverka barnet. Föräldrar har det främsta ansvaret att tillgodose barnens behov till boende.

Öppenvårdsinsats

I FO vuxens öppenvårdsinsats, stödteamet, kan beviljas efter prövning av den enskildes behov av stöd. Syftet med öppenvårdsinsatsen är att upprätthålla ett fungerande boende, antingen i tillfälligt boende eller bostadssocialt kontrakt. Insatsen beviljas under en begränsad period och kan vara en länk till andra insatser.

Tillgänglighet

Riktlinjen är tillgänglig via socialförvaltningens kvalitetsledningssystem. Socialförvaltningens enhetschefer ansvarar för att göra riktlinjen känd och implementerad hos sin personal.

Uppföljning

Riktlinjen följs upp årligen genom slumpmässigt urval av fattade beslutsunderlag/beslut. Fem beslut tas ur varje insatsgrupp, både bifall och avslag ingår i granskningen.

Relaterade dokument

[Räkna upp andra politiskt beslutade styrdokument som riktlinjen hänvisar till.]